

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ด. ๒๒)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๑๖๕/๒๕๕๐

คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๒๒/๒๕๕๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๒ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ระหว่าง { นางสาวกมลรัตน์ ราชล่ำ

ผู้ฟ้องคดี

{ นายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ที่ ๑

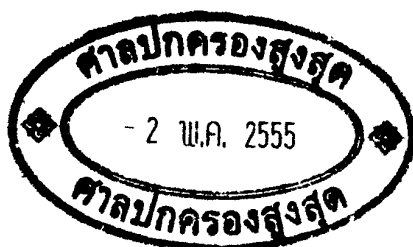
{ นายอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ที่ ๒

ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
(อุทธรณ์คำพิพากษา)

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา ในคดีหมายเลขดำที่ ๓๘๑/๒๕๔๙
หมายเลขแดงที่ ๑๖/๒๕๕๐ ของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองพิษณุโลก)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องและแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ใน
ทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร
โดยย้ายมาจากบ้านเลขที่ ๗๐ หมู่ที่ ๘ ตำบลยางอ้อม อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย
เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ผู้ฟ้องคดีไปตรวจสอบ
รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง
จังหวัดพิจิตร ที่หน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้านโรงเรียนบ้านบึงโพธิ์ ซึ่งจะมีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

/ในวันที่ ๑...

ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ ปรากฏว่าไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือก
ผู้ใหญ่บ้านดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีสอบถามนายประนม บุญผ่อง ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายทะเบียน
และบัตร อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จึงทราบว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จำหน่ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจาก
ทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร
ไปเข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม
๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร
(ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๕๗/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
ขอให้ดำเนินการเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง
อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามเดิม และแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง
สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายประนม ผู้ช่วยนายทะเบียน
อำเภอโพธิ์ประทับช้าง มีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำร้องดังกล่าว อ้างเหตุผลที่ไม่อนุญาต
เพราะเป็นการแจ้งย้ายผิดข้อเท็จจริง ผู้ฟ้องคดีเกรงว่าจะไม่ได้ใช้สิทธิในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน
๒๕๕๙ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง
อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

๒. เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑
ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙

๓. มีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว
โดยให้เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง
อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งโดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒
เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง
อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เพื่อให้ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑
ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง
เป็นอย่างอื่น

/ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑...

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การว่า เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ นายวิโรจน์ หงส์สัมฤทธิ์ ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่า มีการย้ายคนจากนอกหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง จำนวนเกือบ ๑๐๐ คน เพื่อมาใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ให้นายประนม ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร ไปประชุมประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย นายประนมชี้แจงต่อที่ประชุมว่า การย้ายที่อยู่เข้ามาในทะเบียนบ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ตามที่นายวิโรจน์ร้องเรียน ถ้าเป็นการย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง คือ ย้ายแต่ชื่อเข้าทะเบียนบ้านแต่ตัวบุคคลไม่ได้อาศัยอยู่จริง ให้เจ้าบ้านดำเนินการกับรายการบุคคลในทะเบียนบ้านผู้ถูกร้องเรียนให้ถูกต้อง ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมา เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๙ นายวิโรจน์และนายทวี คล้ายถม นำบัญชีรายชื่อผู้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้านมาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงให้นายประนมไปตรวจสอบข้อเท็จจริง พบว่า ทะเบียนบ้านที่ถูกร้องเรียนมีทั้งหมด ๒๕ ราย จำนวน ๗๐ คน โดยมีรายชื่อผู้ฟ้องคดี อยู่บ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ย้ายเข้ามา เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ ด้วย สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างจึงแจ้งให้นายกำจัด อยู่สินไชย เจ้าบ้านหลังดังกล่าวมาพบ ต่อมา นายกำจัดมาพบผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้อาศัยอยู่บ้านหลังนี้ หลังจากนั้นเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๙ นายทวีร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้ระงับการเพิ่มรายชื่อบุคคลในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านและดำเนินคดีกับผู้แจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งผู้ฟ้องคดีมีชื่อเป็นผู้ถูกร้องเรียนด้วย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงสั่งให้สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ นายประนมได้สอบปากคำพยานบุคคล ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน พยานให้ถ้อยคำว่า พยานไม่รู้จักผู้ฟ้องคดีและผู้ฟ้องคดีไม่มีตัวตนอยู่ในหมู่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีหนังสือ ที่ พจ ๐๖๑๗/ว ๑๑๒๖ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ถึงนายกำจัด เจ้าบ้าน ให้ดำเนินการแจ้งย้ายที่อยู่ผู้ฟ้องคดีให้ถูกต้องภายในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ หากไม่มาดำเนินการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะดำเนินการตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ (ย้ายเข้าทะเบียนบ้านกลาง) ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๗

/พฤษภาคม...

พฤษภาคม ๒๕๔๙ นายประนมในฐานะเป็นเจ้าพนักงานยื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) เลขที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้ดำเนินการแจ้งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เข้าทะเบียนบ้านกลาง เนื่องจากแจ้งย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง กล่าวคือ เป็นการแจ้งย้ายแต่ชื่อเข้าทะเบียนบ้านแต่ตัวบุคคลไม่ได้เข้าอาศัยอยู่จริง โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายประนม ในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง มีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องดังกล่าว ในวันเดียวกัน หลังจากนั้นได้มีหนังสือ ที่ พจ ๐๖๑๗/๑๒๖๒ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๙ แจ้งนายกำจัด เจ้าบ้านให้นำทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านให้ถูกต้อง ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๕๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ขอเพิ่มชื่อและแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง ซึ่งสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ได้สอบปากคำผู้ฟ้องคดี เจ้าบ้านและพยานบุคคลในวันเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นบุตรสะใภ้ของนายกำจัด เจ้าบ้านเลขที่ ๖๗ โดยเป็นภรรยาของว่าที่ร้อยตรี สมโภชน์ อยู่สินไชย ปกติผู้ฟ้องคดีทำงานรับจ้างอยู่ที่กรุงเทพมหานคร จะกลับมาพิจิตร เดือนละ ๑ ครั้ง เวลากลับจะพักอาศัยที่บ้านหลังดังกล่าว สาเหตุที่ผู้ฟ้องคดีย้ายมาอยู่บ้านเลขที่ ๖๗ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีย้ายตามสามีและสามีจะให้มาอยู่บ้านนี้ นายกำจัด เจ้าบ้านให้ถ้อยคำเป็นพยานว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นบุตรสะใภ้ของพยาน ทำงานอยู่โรงงานที่กรุงเทพมหานคร และพักอาศัยอยู่ห้องเช่า ในช่วงเทศกาลจะกลับมามานพยานเป็นประจำทุกปี และนายลำพอง เมืองทอง ให้ถ้อยคำเป็นพยานว่า ผู้ฟ้องคดีย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่บ้านเลขที่ ๖๗ ในฐานะบุตรสะใภ้เจ้าบ้าน และจะกลับมาเที่ยวบ้านของสามีเป็นประจำปีละประมาณ ๑๐ ครั้ง แต่ละครั้งจะมาอยู่อาศัยประมาณ ๓ ถึง ๔ วัน เนื่องจากทำงานโรงงานอยู่กรุงเทพมหานคร ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๕๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ของผู้ฟ้องคดี โดยให้เหตุผลว่าเป็นการย้ายผิดข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ และแจ้งผลการพิจารณาไม่อนุญาตเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามคำร้องของผู้ฟ้องคดีให้

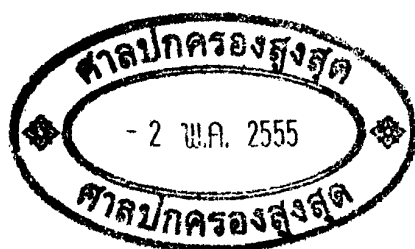

/ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒...

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ดำเนินการถูกต้องตามขั้นตอนวิธีการ ระเบียบ กฎหมายและหนังสือสั่งการ และหากเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จะมีผลกระทบต่อการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การว่า การที่นายวิโรจน์และนายทวี นำรายชื่อผู้ย้ายทะเบียนบ้านมาอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ไปยื่นต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นการทำผิดกฎหมาย เพราะรายชื่อของบุคคลอื่นตามทะเบียนราษฎรเป็นเอกสารราชการและเป็นความลับของทางราชการ ห้ามเปิดเผย บุคคลทั้งสองเป็นบุคคลภายนอกมิได้มีนิติสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับบุคคลตามรายชื่อดังกล่าว กลับมีข้อมูลดังกล่าวอยู่ในครอบครอง อันเป็นการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่สอบสวนหาข้อเท็จจริงจากบุคคลทั้งสอง แต่กลับมาสอบสวนผู้ฟ้องคดี ทั้งที่นายทวีและนายวิโรจน์กระทำโดยไม่สุจริต กลับแกล้งผู้อื่นไม่ให้ใช้สิทธิในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ส่วนพยานบุคคลที่อ้างว่าน่าเชื่อถือก็เป็นผู้มีส่วนได้เสียในการเลือกผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ทั้งสิ้น ข้อเท็จจริงที่ได้จึงไม่อาจเชื่อถือได้ และในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งของหมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ที่ผ่านมา ผู้ฟ้องคดีก็มีสิทธิเลือกตั้งดังกล่าว

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การเพิ่มเติมว่า เอกสารบัญชีรายชื่อผู้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ที่นายวิโรจน์และนายทวี มอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ใช่เอกสารราชการ แต่เป็นเอกสารที่บุคคลทั้งสองทำขึ้นเพื่อร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และการที่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สอบสวนบุคคลที่น่าเชื่อถือ เป็นการปฏิบัติตามข้อ ๑๑๐ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ก่อนที่ผู้ฟ้องคดีจะถูกย้ายชื่อเข้าในทะเบียนบ้านกลาง ผู้ฟ้องคดีสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้ นั้น เห็นว่า การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบ่งพื้นที่ตามจำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ส่วนการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตเลือก นอกจากนี้คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกำหนดว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึง

/วันเลือกตั้ง...

วันเลือกตั้ง ส่วนคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านกำหนดว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือกตั้ง ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าตนสามารถเลือกตั้งระดับชาติได้ ๒ ประเภท จึงไม่อาจนำมาเทียบเคียงกับการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ในประเด็นนี้มีประเด็นย่อยที่จะต้องวินิจฉัยสองประเด็น คือ

ประเด็นย่อยที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก่อนออกคำสั่งได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ เห็นว่า คำสั่งของนายทะเบียนอำเภอที่ให้แจ้งการย้ายที่อยู่ของผู้ที่อยู่ในบ้านออกจากทะเบียนบ้านเดิมและให้เพิ่มชื่อและรายการของผู้อยู่ในบ้านนั้นเข้าในทะเบียนบ้านกลาง นอกจากจะมีผลทำให้เจ้าบ้านมีหน้าที่ต้องไปดำเนินการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงชื่อและรายการของผู้อยู่ในบ้านในทะเบียนบ้านเดิมแล้ว ยังจะมีผลกระทบต่อสถานภาพแห่งสิทธิของผู้อยู่ในบ้านคนนั้นโดยตรง ทำให้ผู้อยู่ในบ้านคนนั้นเป็นผู้อยู่ในบังคับหรือผู้ที่อยู่ในบังคับของคำสั่งดังกล่าว อันเข้าลักษณะเป็นคู่กรณีด้วย และการที่บุคคลใดเป็นผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ย่อมจะเป็นผู้มีคุณสมบัติในการเลือกผู้ใหญ่บ้านตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งในกรณีที่มีการเพิ่มชื่อของบุคคลนั้นเข้าในทะเบียนบ้านกลางแล้ว ย่อมจะมีผลทำให้บุคคลนั้นขาดคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนั้นยังจะมีผลเป็นการตัดสิทธิของบุคคลนั้นในการยื่นคำร้องขอคัดสำเนาและรับรองรายการของบุคคลเพื่อนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่าง ๆ ได้เหมือนอย่างทะเบียนบ้านเดิมตามนัยข้อ ๔๘ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีผลเป็นการตัดสิทธิของบุคคลนั้นในการแจ้งย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นไปอยู่ใหม่ตามนัยข้อ ๗๔ แห่งระเบียบฉบับเดียวกัน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายหลัง

/จากที่...

จากที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับทราบการร้องเรียนกรณีการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีเพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงเจ้าบ้านให้มาดำเนินการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน และได้มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งสอบปากคำพยานบุคคลบางคน อันได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนเสียก่อน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีในฐานะที่เป็นผู้อยู่ในบ้านไม่อาจมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้เพิ่มชื่อและรายการของผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ของนายประนม และออกคำสั่งอนุญาตตามคำร้องขอของตนเองภายในวันเดียวกัน โดยไม่มีการเปิดโอกาสแก่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นคู่กรณีในการได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ รวมทั้งชี้แจงโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนเป็นการไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามนัยมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และตามนัยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ประเด็นย่อยที่สอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ วินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีแจ้งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าอยู่จริงเป็นการแจ้งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านผิดข้อเท็จจริง ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้าน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้ประสงค์ที่จะย้ายที่อยู่ไปจากบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง แต่ต้องไปทำงานในท้องที่อื่นเท่านั้น ผู้ฟ้องคดีหรือเจ้าบ้านจึงไม่จำเป็นต้องแจ้งย้ายผู้ฟ้องคดีออกจากบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ส่วนหนังสือเวียนของกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ เป็นเพียงการกำหนดแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ มิได้มีสภาพเป็นกฎหรือกฎหมายที่กำหนดให้ประชาชนต้องถือปฏิบัติ

/และเจตนา...

และเจตนาของหนังสือกรรมการปกครองฉบับนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการแย่งย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน โดยการย้ายบุคคลอื่นให้มีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อจะได้ใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน ส่วนผู้ฟ้องคดีมิใช่เป็นบุคคลอื่น แต่เป็นภรรยาของว่าที่ร้อยตรี สมโภชน์ ซึ่งเป็นบุตรของนายกำจัด เจ้าบ้าน เมื่อพิจารณาตามพฤติการณ์แล้ว ยังไม่พอพียงว่าผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านดังกล่าวผิดข้อเท็จจริงเพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคบรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เท่ากับว่าสิทธิ เสรีภาพของชนชาวไทยในการเดินทาง และการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักรไทย ยังคงได้รับความคุ้มครองอยู่ตามเดิม ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดให้บุคคลที่มีถิ่นที่อยู่หลายแห่ง หรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติหลายแห่ง ให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้น และภูมิลำเนาย่อมเปลี่ยนด้วยการย้ายถิ่นที่อยู่ และมีการแสดงเจตนาชัดเจนว่าจะเปลี่ยนภูมิลำเนา การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลาง เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ฟ้องคดี ฝ่ายปกครองจะกระทำการดังกล่าวได้ จำเป็นต้องมีกฎหมายให้อำนาจ และกระทำได้เท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายให้อำนาจเท่านั้น เมื่อมิได้มีกฎหมายฉบับใดให้อำนาจฝ่ายปกครองย้ายที่อยู่ผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลาง แต่รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพแก่ผู้ฟ้องคดีที่จะเลือกเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ได้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ วินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีแย่งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าอยู่จริง เป็นการแย่งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านผิดข้อเท็จจริง จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลาง สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

/ประเด็นที่สอง...

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ขอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตั้งแต่วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ จนถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีก่อนวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ไม่น้อยกว่าสามวันตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงถือได้ว่า ผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว และหากผู้ฟ้องคดีไม่ไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ อาจจะเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และสิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิที่ชนชาวไทยเคยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงให้ความคุ้มครองและรับรองสิทธิดังกล่าวไว้ และเมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ไม่ขอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ จึงไม่ขอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ทั้งนี้ให้มีผลย้อนหลังนับตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันที่ออกคำสั่งเป็นต้นไปและให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ และให้คำสั่งของศาล ฉบับลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ที่ให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองคงมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไปตามนัยข้อ ๙๑ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

/ผู้ถูกฟ้องคดี...

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองอุทธรณ์ว่า หลังจากที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทราบการร้องเรียนกรณีมีการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีเพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงเจ้าบ้านให้มาดำเนินการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนราษฎร (ท.ร.๑๔) และมีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจงข้อเท็จจริงรวมทั้งสอบปากคำพยานบุคคลน่าเชื่อถือ ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแล้ว ถือว่าได้ปฏิบัติตามขั้นตอน ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และเมื่อสอบปากคำพยานบุคคลน่าเชื่อถือ มีหลักฐานพอเชื่อได้ว่าการแจ้งย้ายที่อยู่นั้นกระทำโดยอำพรางย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริงโดยมุ่งหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน อันเป็นกรณีบุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ออกคำสั่งจำหน่ายรายการทะเบียนนั้นเสีย มิใช่เป็นการไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน แต่เนื่องจากคำสั่งทางปกครองตามคำสั่งคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๗๗/๒๕๕๐ (ที่ถูกคือที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๙) ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ มีความจำเป็นรีบด่วน หากปล่อยให้นิ่งเข้าไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต้องจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านให้แล้วเสร็จและปิดประกาศในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันที่ต้องจัดประชุมชี้แจงราษฎรเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ (โดยปกติจะปิดประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ ในวันดังกล่าว) และได้ปิดประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านก่อนวันเลือกไม่น้อยกว่า ๗ วัน ตามข้อ ๕ วรรคสอง ของข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้มีเจตนาที่จะกลั่นแกล้งหรือไม่ให้โอกาสแก่ผู้ฟ้องคดีในฐานะคู่กรณีแต่อย่างใด ถือว่าได้ปฏิบัติตามรูปแบบ ขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ส่วนภูมิสำเนาของผู้ฟ้องคดีนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้สอบปากคำบุคคลที่น่าเชื่อถือแล้ว ได้ความว่าผู้ฟ้องคดีมิได้อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แต่มีแหล่งที่ทำการงานประจำและพักอาศัยอยู่กรุงเทพมหานคร จึงเป็นการพิสูจน์ถึงภูมิสำเนาที่แท้จริงของผู้ฟ้องคดีว่ามีภูมิสำเนาอยู่ที่อื่น มิได้มีภูมิสำเนาอยู่ในหมู่บ้าน

ที่เป็น...

ที่เป็นหน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 อีกทั้งมิใช่กรณีมีถิ่นที่อยู่หลายแห่งสับเปลี่ยนกันหรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติ
 หลายแห่งที่จะสามารถถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาได้ตามมาตรา ๓๘ แห่งประมวล
 กฎหมายดังกล่าวแต่อย่างใด เมื่อผู้ฟ้องคดีได้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้าน
 ที่เป็นหน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้าน จึงไม่มีคุณสมบัติที่จะมีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ตามมาตรา ๑๑ (๔)
 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และกรณีที่ปรากฏ
 หลักฐานเชื่อได้ว่าการดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง ได้กระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ
 หรือโดยอำนาจ นายทะเบียนมีอำนาจจำหน่ายรายการทางทะเบียนได้ตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม
 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ถึงแม้จะเป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพ
 ของผู้ฟ้องคดีก็ตาม แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ
 ตามข้อ ๑๑๐ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว
 ถือว่ามีกฎหมายที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้อำนาจแล้ว นายทะเบียนจึงสามารถดำเนินการได้
 ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่สามารถดำเนินการเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ
 เลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ได้ นั้น
 แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ จะยังคงให้
 ความคุ้มครองและรับรองสิทธิในการเลือกตั้งก็ตาม แต่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
 พ.ศ. ๒๕๓๔ ก็ยังคงมีผลใช้บังคับเช่นกัน ซึ่งมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดว่า
 บุคคลซึ่งทำ ใช้ หรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ หรือกระทำการเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่น
 มีชื่อหรือรายการอย่างหนึ่งอย่างใดในทะเบียนบ้าน หรือเอกสารทะเบียนราษฎรอื่น
 โดยมิชอบเป็นความผิดและมีบทกำหนดโทษไว้ และโดยนัยหนังสือกรมการปกครอง
 ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ กำหนดว่า การแจ้งการย้ายที่อยู่
 โดยผิดข้อเท็จจริงหรือหวังผลในการเลือกตั้งโดยมิชอบ นายทะเบียนสามารถดำเนินการ
 ตามกฎหมายได้ ซึ่งในคดีนี้ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สอบสวนข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดี
 ได้กระทำการย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง และหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบล
 โพธิ์ประทับช้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติ
 การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีไปไว้ในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียน
 อำเภอโพธิ์ประทับช้าง ซึ่งกรณีดังกล่าวผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ปฏิบัติตามขั้นตอน
 และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และระเบียบ

/สำนัก...

สำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงไม่สามารถดำเนินการเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ได้ เนื่องจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านจัดทำจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรและผู้ฟ้องคดีมิได้มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรภายในเขตเลือกผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งตามนัยมาตรา ๑๑ (๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านว่า จะต้องมิใช่มีลำนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือกจากหลักกฎหมายและเหตุผลดังกล่าว ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาถึงเจตนาอันแท้จริงของผู้ฟ้องคดีที่แจ้งย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริงและหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน และพิพากษาให้คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้าน เลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และมีผลสมบูรณ์ตั้งแต่วันที่ออกคำสั่ง และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ต้องเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ กับให้ยกเลิกคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่ให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

ผู้ฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ว่า ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กล่าวอ้างว่า การออกคำสั่งทางปกครองตามคำสั่งคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เป็นกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วน หากปล่อยให้เนิ่นช้าไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นั้น ฟังไม่ขึ้น กล่าวคือ ตามคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถือได้ว่าทราบว่าการแจ้งย้ายที่อยู่โดยอำพราง ย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง โดยมุ่งหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ แล้วนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ละเลยเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ที่ให้ฝ่ายปกครอง

/มีอำนาจ...

มีอำนาจในการสอบสวนข้อเท็จจริงว่า บุคคลได้พักอาศัยอยู่ในบ้านที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหลังดังกล่าวจริงหรือไม่ หากมิได้พักอาศัยอยู่จริง ก็ให้เจ้าบ้านดำเนินการแจ้งย้ายที่อยู่บุคคลนั้นให้ถูกต้อง เป็นเพียงการกำหนดแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ มิได้มีสภาพเป็นกฎหรือกฎหมายที่กำหนดให้ประชาชนต้องถือปฏิบัติและเจตนาของหนังสือฉบับนี้เพื่อป้องกันมิให้มีการแจ้งย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้านโดยการย้ายบุคคลอื่นให้มีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อจะได้ใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน ส่วนผู้ฟ้องคดีมิใช่บุคคลอื่นแต่เป็นลูกสะใภ้ของนายกำจัด เจ้าบ้าน เมื่อพิจารณาตามพฤติการณ์แล้วยังไม่พอพียงว่า ผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านดังกล่าวผิดข้อเท็จจริงเพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลางเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ฟ้องคดี และมีได้มีกฎหมายฉบับใดให้อำนาจฝ่ายปกครองย้ายที่อยู่ผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลางได้ ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้ตรวจสอบบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ที่จะทำการเลือกในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ แต่ไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีได้ไปติดต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๑๕๗/๒๕๔๙ (ที่ถูกคือคำร้องทั่วไป) ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งไม่อนุญาต ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตั้งแต่วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ จนถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ถือว่าติดต่อมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีก่อนวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ไม่น้อยกว่าสามวันตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย

/ว่าด้วย...

ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว
 ดังนั้น เมื่อคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒
 ที่ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง
 อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ ย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย
 ด้วยเช่นเดียวกัน ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายกอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง
 และพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

ศาลปกครองสูงสุดออกนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของ
 ตุลาการเจ้าของสำนวนและคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมาย
 ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑
 ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ซึ่งมีนายกำจัด อยู่สินไชย
 บิดาของว่าที่ร้อยตรี สมโภชน์ อยู่สินไชย สามียของผู้ฟ้องคดี เป็นเจ้าบ้าน โดยผู้ฟ้องคดี
 ย้ายมาจากบ้านเลขที่ ๗๐ หมู่ที่ ๘ ตำบลยางอ้อม อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย
 เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ นายวิโรจน์ หงส์สัมฤทธิ์
 ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่ามีการย้ายคนจากนอกหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง
 จำนวนเกือบ ๑๐๐ คน เพื่อมาใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง
 อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงให้นายประนม บุญผ่อง ปลัดอำเภอ
 หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร ไปประชุมประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง
 เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย นายประนมชี้แจงต่อที่
 ประชุมว่า การย้ายที่อยู่เข้ามาในทะเบียนบ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ตั้งแต่วันที่ ๓๑
 กรกฎาคม ๒๕๔๘ ตามที่นายวิโรจน์ร้องเรียน ถ้าเป็นการย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง คือ
 ย้ายแต่ชื่อเข้าทะเบียนบ้านแต่ตัวบุคคลไม่ได้อยู่อาศัยจริง ให้เจ้าบ้านดำเนินการกับรายการ
 บุคคลในทะเบียนบ้านผู้ถูกร้องเรียนให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร
 พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมา เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๙ นายวิโรจน์และนายทวี คล้ายถม นำบัญชีรายชื่อ
 ผู้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน
 มาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้นายประนมไปตรวจสอบข้อเท็จจริง พบว่า

/ทะเบียนบ้าน...

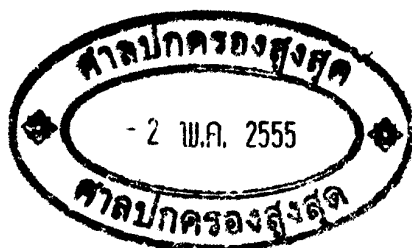
ทะเบียนบ้านที่ถูกร้องเรียนมีทั้งหมด ๒๕ ราย จำนวน ๗๐ คน โดยมีรายชื่อผู้ฟ้องคดี
อยู่บ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ย้ายเข้ามาวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๘ ด้วย
สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างจึงแจ้งให้นายกำจัดเจ้าบ้านหลังดังกล่าวมาพบ
นายกำจัดมาพบผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้อยู่อาศัยบ้านหลังนี้ ต่อมา
เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๙ นายทวีร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้ระงับการเพิ่ม
รายชื่อบุคคลในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านและดำเนินคดีกับผู้แจ้งความเท็จต่อ
เจ้าพนักงาน ซึ่งผู้ฟ้องคดีมีชื่อเป็นผู้ถูกร้องเรียนด้วย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงสั่งให้สำนักทะเบียน
อำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ นายประนม
ได้สอบปากคำพยานที่น่าเชื่อถือเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ประกอบด้วยสมาชิกสภา
องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแล้ว
พยานให้ถ้อยคำว่า พยานไม่รู้จักผู้ฟ้องคดี และผู้ฟ้องคดีไม่มีตัวตนอยู่ในหมู่บ้าน นายประนม
เห็นว่า จากพยานบุคคลน่าเชื่อว่าการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีเป็นการแจ้งย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง
กล่าวคือ เป็นการแจ้งย้ายแต่ชื่อเข้าทะเบียนบ้านแต่ตัวบุคคลไม่ได้เข้าอาศัยอยู่จริง นายประนม
ในฐานะเจ้าพนักงาน จึงยื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) เลขที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๘
ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้ดำเนินการแจ้งการย้ายชื่อผู้ฟ้องคดี
ออกจากบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง และเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านกลาง
สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายประนมในฐานะผู้ช่วย
นายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องดังกล่าว และดำเนินการย้าย
ชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง และเพิ่มชื่อ
ผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างในวันเดียวกัน โดยอาศัยอำนาจ
ตามความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ หลังจากนั้น
ได้มีหนังสือ ที่ พจ ๐๖๑๗/๑๒๖๒ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘ แจ้งนายกำจัด
เจ้าบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ทราบการดำเนินการดังกล่าวและให้นำ
ทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านให้ถูกต้องต่อไป ส่วนการ
จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๙
พฤษภาคม ๒๕๔๘ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องเกี่ยวกับงาน
ทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๕๗/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑

/ขอเพิ่ม...

ขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามเดิม และแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง และว่าที่ร้อยตรี สมโภชน์ อยู่สินไชย ได้ยื่นคำร้องทั่วไป ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีและบุคคลอื่นอีก ๑๕ คน ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๕๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ของผู้ฟ้องคดีแล้วเห็นว่า เป็นการแจ้งย้ายผิดข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ จึงมีคำสั่งไม่อนุญาต และแจ้งผลการพิจารณาไม่อนุญาตเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านของผู้ฟ้องคดีให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงไม่อนุญาตให้เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านตามคำร้องทั่วไป ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาคำฟ้องและคำขอของผู้ฟ้องคดีแล้วเห็นว่า เหตุแห่งความเดือดร้อนเสียหายของผู้ฟ้องคดีเกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวข้างต้นเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพแห่งสิทธิของผู้ฟ้องคดี กล่าวคือ การที่ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง ติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามเดือน ผู้ฟ้องคดีจะเป็นผู้มีคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ นอกจากนี้ การที่ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีสามารถนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่างๆ ได้ เช่น ใช้ในการสมัครงาน สมัครเข้าศึกษา เป็นต้น แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ ไปยังทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ทำให้ผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยข้างต้น และยังมีผลเป็นการ

/ตัดสินคดี...

ตัดสินใจของผู้ฟ้องคดีในการยื่นคำร้องขอคัดสำเนาและรับรองรายการของบุคคลเพื่อนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่างๆ ได้เหมือนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเดิม ทั้งนี้ ตามข้อ ๔๘ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ ไปยังทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕

คดีจึงมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งการที่จะพิจารณาว่าคำสั่งข้างต้นเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่นั้น มีประเด็นย่อยที่ต้องวินิจฉัยรวม ๒ ประเด็น คือ ประเด็นย่อยที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจในการออกคำสั่งดังกล่าวหรือไม่ ประเด็นย่อยที่สอง กระบวนการก่อนการออกคำสั่งดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งสามารถพิจารณาแต่ละประเด็นย่อยได้ดังนี้

ประเด็นย่อยที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจในการออกคำสั่งดังกล่าวหรือไม่

เห็นว่า ตามหลักนิติรัฐนั้น องค์การของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายบริหารและฝ่ายปกครองจะกระทำการใดที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดแจ้งและจะต้องใช้อำนาจนั้นภายในกรอบและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดไว้ด้วย ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายปกครองจะออกคำสั่งใดๆ ที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดแจ้งสำหรับคดีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง และเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง โดยอาศัยเหตุว่า ผู้ฟ้องคดีแจ้งย้ายแต่ชื่อเข้าในทะเบียนบ้านแต่ตัวบุคคลไม่ได้เข้าอาศัยอยู่จริง และเป็นการย้ายมาเพื่อจะใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อ้างว่า การออกคำสั่งดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

/และหนังสือ...

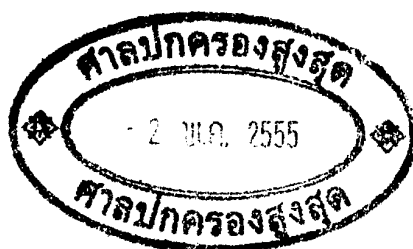
และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งไม่รับแจ้ง จำหน่ายรายการทะเบียน เพิกถอนหลักฐานทะเบียน และดำเนินการแก้ไขข้อความรายการทะเบียนให้ถูกต้อง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐาน เชื่อได้ว่า การดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการเพื่อดำเนินการ จัดทำหลักฐานทะเบียนต่างๆ ได้ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำนาจ หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ดังนั้น อำนาจของนายทะเบียนตามมาตรานี้ จึงเป็นเพียงอำนาจทั่วไปในการแก้ไขรายการทะเบียน และหลักฐานทะเบียนให้ถูกต้อง เท่านั้น และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และกฎที่ออก โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดที่กำหนดว่า ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด จะต้องพักอาศัยอยู่ในบ้านดังกล่าวตลอดเวลา มิฉะนั้นให้นายทะเบียน มีอำนาจแจ้งย้ายชื่อบุคคลดังกล่าวจากทะเบียนบ้านที่มีชื่ออยู่เข้าทะเบียนบ้านกลางได้ ซึ่งหากมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายเช่นนั้นจริง ก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อบุคคลเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มิภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดหนึ่ง แต่มีความจำเป็นต้องไปทำงานหรือไปศึกษา อยู่ในอีกจังหวัดหนึ่ง โดยมีได้มีความประสงค์ที่จะย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ในจังหวัดที่ไปทำงาน หรือไปศึกษา เพราะหากนายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งย้ายชื่อบุคคลดังกล่าวเข้า ทะเบียนบ้านกลางได้จริง จะส่งผลให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น ตลอดจนบุคคลดังกล่าวไม่สามารถยื่นคำร้อง ขอคัดสำเนาและขอรับรองของราชการเพื่อนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่างๆ ได้เหมือน อย่างทะเบียนบ้านเดิม ส่วนหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ นั้น เห็นว่า หนังสือฉบับดังกล่าวมีสถานะเป็นเพียงหนังสือตอบข้อหารือ ระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี กับกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การเลือกผู้ใหญ่บ้าน เท่านั้น มิได้มีสถานะเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการมีคำสั่งย้ายชื่อบุคคลใด ออกจากทะเบียนบ้านเข้าทะเบียนบ้านกลางได้ ดังที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมีความเข้าใจ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร และเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียน บ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จึงเป็นการกระทำที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้กระทำ ไปโดยไม่มีอำนาจ อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

/ประเด็น...

ประเด็นย่อยที่สอง กระบวนการก่อนออกคำสั่งดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

เห็นว่า โดยที่คำสั่งพิพาทของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นคำสั่งทางปกครอง และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว ก็ได้มีการบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในกรณีนี้ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔ มาใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น ซึ่งมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสดังต่อไปนี้ที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน สำหรับคดีนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้รับทราบการร้องเรียนกรณีการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีเพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงให้นายประนม ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร จัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและการดำเนินการตามระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับการย้ายชื่อบุคคลเข้าทะเบียนบ้าน แต่ตัวบุคคลไม่ได้มาอยู่จริง โดยให้เจ้าบ้านดำเนินการกับรายการบุคคลให้ถูกต้อง และได้มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจงข้อเท็จจริงรวมทั้งได้ทำการสอบปากคำพยานบุคคล ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ต่อมา นายประนมในฐานะเจ้าพนักงานได้ยื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งแจ้งย้ายผู้ฟ้องคดีจากบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายประนมในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ได้มีคำสั่งอนุญาตในวันเดียวกัน จากข้อเท็จจริงข้างต้น จะเห็นได้ว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะมีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มิได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง ได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงไม่ชอบด้วยมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

/พ.ศ. ๒๕๓๔...

พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองอุทธรณ์ว่าคำสั่งทางปกครองตามคำสั่งเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ มีความจำเป็นรีบด่วน หากปล่อยให้เนิ่นช้าไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นั้น เป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีเห็นว่า การออกคำสั่งทางปกครองข้างต้นเข้าข่ายยกเว้นไม่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสทราบข้อเท็จจริงและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตน ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น เห็นว่า คดีนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะออกคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดให้มีการประชุมประชาคมหมู่บ้าน มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งได้ทำการสอบปากคำพยานบุคคลบางกลุ่ม จึงเห็นได้ว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะออกคำสั่งทางปกครองข้างต้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีเวลาเพียงพอที่จะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นๆ มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานได้ ยกเว้นผู้ฟ้องคดี กรณีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่เข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น

ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อุทธรณ์ว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะออกคำสั่งพิพากา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจนายทะเบียนในการเรียกเจ้าบ้านหรือบุคคลใดๆ มาชี้แจงหรือให้แสดงหลักฐานต่างๆ เพื่อความถูกต้องของการทะเบียนราษฎร แต่เมื่อนายทะเบียนเรียกบุคคลดังกล่าวมาชี้แจงแล้ว จะออกคำสั่งทางปกครองที่อาจกระทบถึงสิทธิของบุคคลใด นายทะเบียนก็ยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของคู่กรณีที่จะได้มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนที่จะเจ้าหน้าที่จะออกคำสั่งทางปกครอง แต่ในทางกลับกันหากนายทะเบียนใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว ไม่ประสงค์ที่จะออกคำสั่งทางปกครอง นายทะเบียนก็ไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่อย่างใด อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงฟังไม่ขึ้น

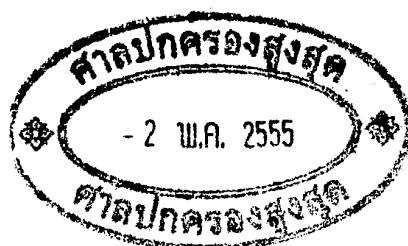

/เมื่อคำสั่ง...

เมื่อคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลาง สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลปกครองสูงสุด จึงเห็นสมควรที่จะกำหนดคำสั่งบังคับให้เพิกถอนคำสั่งพิพาทโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งดังกล่าวมีผลใช้บังคับคือวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ซึ่งจะมีผลในทางนิตินัยว่าผู้ฟ้องคดี เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตั้งแต่วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าว เมื่อนับจนถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ (๑ มิถุนายน ๒๕๔๙) แล้ว จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตามข้อบังคับ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ และเมื่อมีการประกาศบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ แล้วปรากฏว่าไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีก็ได้ดำเนินการขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ก่อนวันเลือกผู้ใหญ่บ้านไม่น้อยกว่า ๓ วัน ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีภาระหน้าที่ต้องเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ ตามข้อบังคับดังกล่าว ศาลไม่จำเป็นต้องกำหนดคำสั่งบังคับแต่ควรกำหนดไว้เป็นข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นตามคำพิพากษา

ที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๗๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ทั้งนี้ ให้มีผลย้อนหลังนับแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันที่ออกคำสั่งเป็นต้นไป และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ นั้น จึงไม่สอดคล้องกับข้อบังคับดังกล่าวที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว จึงเห็นสมควรแก้ไขให้ครบถ้วนถูกต้อง

พิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้เพิกถอนคำสั่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง

/อำเภอ...

อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๗๗/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ทั้งนี้ ให้มีผลย้อนหลังนับตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นวันที่ออกคำสั่งเป็นต้นไป โดยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษา คือ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือก ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ มีคำพิพากษานี้

นายชาญชัย แสวงศักดิ์

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

Yuan Han Nian

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายวิษณุ วรรณุญ

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการองค์คณะ

นายพนพล เสงเจริญ

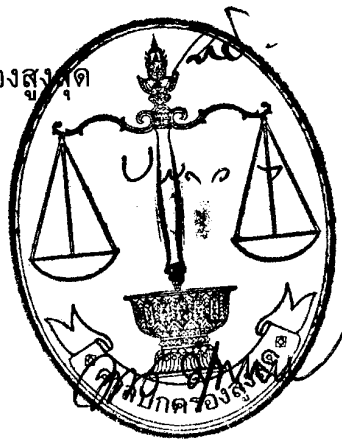
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายมนูญ ปุณณกริยากร

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายสมรรถชัย วิศาลาภรณ์

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายสมชัย วัฒนการุณ

